

श्री.जयदिप डाकरे सर

श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सहावी (19 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

१६

सफर मेट्रोची

सराव

संपले की पुन्हा मेट्रोच्या तिकीट विंडोवर जाऊन त्यात पैसे भरावे लागतात. मेट्रोने प्रवास करतेवेळी हे टोकन किंवा प्रीपेड कार्ड असावेच लागते. हे टोकन टाकल्यावर किंवा प्रीपेड कार्ड मशीनवर ठेवल्यानंतरच

मेट्रोचे दरवाजे उघडतात आणि मगच प्लॅटफॉर्मवर जाता येते. म्हणजे कुणी विना तिकीट प्रवास करूच शकत नाही. थोडक्यात आधुनिक सोईनी परिपूर्ण अशी ही मेट्रो आहे.

मेट्रोच्या या सोईमुळे अनेक प्रवासी सुखी झाले आहेत. प्रवासाचा वेळ तर वाचतोच, शिवाय प्रवास आनंददायी आणि सुखकारक होतो, असे रुपाली आवर्जून सांगते. मेट्रो आपल्यासाठी अभिमानाची गोष्ट ठरली आहे, हेही ती तेवढ्याच अभिमानाने सांगते.

स्वाध्याय

प्र. १. तीन-चार वाक्यांत उत्तरे लिहा.

- (अ) मेट्रो पायलट होण्यासाठी कोणकोणत्या टप्प्यांतून जावे लागते ?
- (आ) पहिल्यांदा मेट्रो चालवताना रुपालीची मनस्थिती कशी झाली होती ?
- (इ) मेट्रोच्या उद्घाटनाचा दिवस रुपालीसाठी अविस्मरणीय का होता ?

प्र. २. मेट्रोबाबतीत पुढील मुद्द्यांवर थोडक्यात माहिती लिहा.

(अ) केबिन	(ई) जिने	(ए) इंजिन
(आ) कॅमेरे	(उ) दरवाजे	(ऐ) तिकीट
(इ) मेट्रोचा प्रवास	(ऊ) प्रवासी संख्या	

प्र. ३. खालील आकृती पूर्ण करा.

प्र. ४. मेट्रो तुमच्याशी बोलते आहे अशी कल्पना करा. मेट्रो तिची कहाणी काय सांगेल ते लिहा.

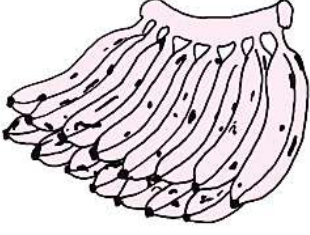
प्र. ५. तुम्हांला मोठे झाल्यावर कोणते वाहन चालवायला आवडेल? का ते सांगा.

प्र. ६. तुमच्या परिसरातील रिक्षाचालक, एस.टी. चालक यांच्याशी संवाद साधण्यासाठी दहा प्रश्न तयार करा.

टेस्ट सोडवा-

ऑनलाईन टेस्ट

- उदा. 15 केळ्यांची फणी 45 रुपयांना
8 केळ्यांची किंमत किती ?
15 केळ्यांची किंमत 45 रुपये
∴ एका केळ्याची किंमत = $45 \div 15 = 3$ रुपये
यावरून, 8 केळ्यांची किंमत $8 \times 3 = 24$ रुपये

उदा. 10 फुलांचा गुच्छ 25 रुपयांना आहे, तर 4 फुलांची किंमत किती ?

10 फुलांची किंमत 25 रुपये

∴ 1 फुलाची किंमत = $\frac{25}{10}$ रुपये

यावरून, 4 फुलांची किंमत = $\frac{25}{10} \times 4 = 10$ रुपये

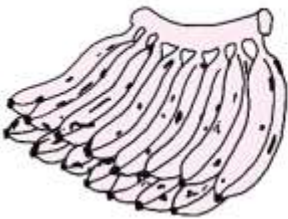

हे मला समजले.

अनेक वस्तूंच्या किमतीवरून एका वस्तूची किंमत भागाकार करून काढणे व
एका वस्तूच्या किमतीवरून अनेक वस्तूंची किंमत गुणाकार करून काढणे.
उदाहरण सोडवण्याच्या या पद्धतीला एकमान पद्धत म्हणतात.

समजून घ्या.

Std - Sixth Sub - Maths (Semi)

Example : A bunch of 15 bananas costs 45 rupees.
How much will 8 bananas cost?
Cost of 15 bananas, 45 rupees.
∴ Cost of 1 banana = $45 \div 15 = 3$ rupees
Therefore, the cost of 8 bananas is $8 \times 3 = 24$ rupees

Example : If a bunch of 10 flowers costs 25 rupees, how much will 4 flowers cost?

Cost of 10 flowers, 25 rupees.

∴ Cost of 1 flower = $\frac{25}{10}$ rupees

Therefore, cost of 4 flowers = $\frac{25}{10} \times 4 = 10$ rupees.

Now I know -

Find the cost of one article from that of many, by division.
Then find the cost of many articles from that of one, by multiplication.
This method of solving a problem is called the unitary method.

read and understand.

9. Read and remember :

Eco-friendly : Eco-friendly means not harmful to the environment. When something is eco-friendly, it is good for the earth, for human beings and all other living things on earth. It does not pollute or damage air, water, soil or land.

In what ways can you do something that is eco-friendly? How can you be an eco-friendly person yourself? To be eco-friendly, you use resources like food, water, electricity carefully, without wasting them. You avoid using toxic chemicals and materials like plastic. You help to grow more trees and care for the animals in your neighbourhood.

Celebrate Holi with Natural Colours

Grate a couple of medium sized beetroots and soak them in a little water. After a while, you will get a beautiful dark pink-red colour. Add it to a bucketful of water.

Keep the petals of the *palas* (flame of the forest) flowers in water for a few hours. You will get a very pretty orange colour. The red *jaswand* (hibiscus) flowers will give a deep red colour.

Dry the petals of *zendu* (marigold) flowers – in shade. Then you can powder them to get a dry colour powder. You can add this powder to water, to get a wet colour.

Dry the leaves of neem, mint, coriander, spinach, etc. in shade to get a dry green powder. If you crush or grind the fresh green leaves you get a green paste. If you add the paste to water, you get green water !

Talk to your mother to find out what other things in the kitchen can give you safe natural colours !

स्तंभशीर्ष

मौर्यकालीन कला आणि साहित्य : सम्राट अशोकाच्या काळात शिल्पकलेला उत्तेजन मिळाले.

माहीत आहे का तुम्हांला ?

भारताची राजमुद्रा सारनाथ येथील अशोक स्तंभाच्या आधारे तयार करण्यात आली आहे. सारनाथ येथील मूळ स्तंभावर चार सिंह आहेत. प्रत्येक सिंहाच्या प्रतिमेखाली आडव्या पट्टीवर चक्र आहे. त्यांपैकी आपणांस एकच चक्र पूर्णपणे दिसते. चक्राच्या एका बाजूस अश्व व दुसऱ्या बाजूस वृषभ आहे. राजमुद्रेची जी बाजू दिसत नाही त्या बाजूवर अशाच पद्धतीने हत्ती आणि सिंह हे दोन प्राणीही आहेत.

ऑनलाईन टेस्ट

टेस्ट सोडवा.

६. महासागरांचे महत्त्व

स्वाध्याय

(अ) गटात न बसणारा घटक ओळखा. (नकाशा संग्रहाचा वापर करावा.)

- (१) शंख, मासे, खेकडा, जहाज
- (२) अरबी समुद्र, भूमध्य समुद्र, मृत समुद्र, कॅस्पियन समुद्र
- (३) श्रीलंका, भारत, नॉर्वे, पेरू
- (४) दक्षिण महासागर, हिंदी महासागर, पॅसिफिक महासागर, बंगालचा उपसागर
- (५) नैसर्गिक वायू, मीठ, सोने, मँगनीज.

(ब) प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (१) महासागरातून मानव कोणकोणत्या गोष्टी मिळवतो ?
- (२) जलमार्गाने वाहतूक करणे किफायतशीर का ठरते ?

(३) समुद्रसान्निध्य असलेला प्रदेश व खंडांतर्गत प्रदेश यांच्या हवामानात कोणता फरक असतो व का ?

(४) पॅसिफिक महासागराचा किनारा कोणकोणत्या खंडांलगत आहे ?

उपक्रम : जगाच्या नकाशा आराखड्यामध्ये विविध महासागरांचा भाग वेगवेगळी रंगसंगती वापरून रंगवा व सूची तयार करा.

(मुखपृष्ठाच्या आतील वाजूस उपक्रमाचे नमुना चित्र 'ब' दिले आहे ते पहा.)

प्रकल्प

गटकार्य : पाच गट तयार करावे. प्रत्येक गटाने एका महासागरासंबंधी माहिती व चित्राकृती जमवावी. या माहितीच्या आधारे भिंतीवर लावण्यासाठी तक्ता तयार करावा व त्याचे सादरीकरण करावे.

संदर्भासाठी संकेतस्थळे

- <http://en.wikipedia.org>
- <http://www.kidsgrog.com>
- <http://ocanservice.noaa.gov>
- <http://earthguid.ucsd.edu>

6NRD8X

वरील चित्रातील समस्या कोणती ते सांगा. अशा प्रकारच्या समस्येवर तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल ?

स्वाध्याय सोडवा.

३. खालील उदाहरणांमध्ये एक किंवा अधिक बले कार्यरत आहेत ती ओळखा.

- अ. उंच इमारतीवरून खाली पडणारी वस्तू -
 आ. आकाशातून जाणारे विमान -
 इ. उसाच्या चरकातून रस काढताना -
 ई. धान्य पाखडले जात असताना -

४. प्रत्येकी एक उदाहरण देऊन तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा.

स्नायू बल, गुरुत्वीय बल, यांत्रिक बल, स्थितिक विद्युत बल, घर्षण बल व चुंबकीय बल

५. असे का ?

- अ. यंत्रांना वेळोवेळी तेल दिले जाते.
 आ. वर फेकलेली वस्तू उंचावर जाऊन खाली येते.
 इ. कॅरम बोर्डवर पावडर टाकतात.
 ई. रेल्वे स्थानकावरील जिऱ्याच्या उतरणीचा पृष्ठभाग खडबडीत केलेला असतो.

६. आमच्यातील वेगळेपणा काय ?

- अ. स्नायू बल व यांत्रिक बल
 आ. घर्षण बल व गुरुत्वीय बल

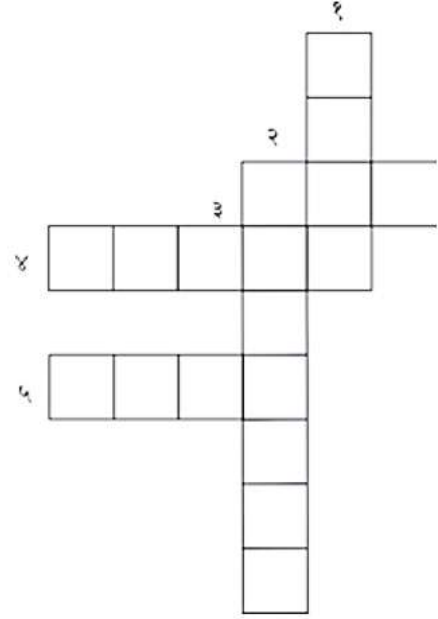
७. खालील प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा.

- अ. बल लावून काय काय करता येते ?
 आ. वजन म्हणजे काय ?
 इ. स्नायू बलाने चालणारी यंत्रे कोणती ?

८. खालील शब्दकोडे सोडवा.

उभे शब्द

१. बंद पडलेली स्कूटर ढकलण्यासाठी.... बल लावावे लागते.
 २. सांडलेल्या पिना उचलण्यासाठी..... बलाचा उपयोग करता येतो.

आडवे शब्द

३. .... लोखंडी खिळ्याला स्वतःकडे ओढतो.
 ४. ट्रॅक्टरच्या साहाय्याने शेत नांगरले तेव्हा..... बल लावले गेले.
 ५. ढगातून पावसाचे थेंब जमिनीवर ..... बलामुळे पडतात.

उपक्रम :

- दैनंदिन जीवनात उपयोगात येणाऱ्या बलांची माहिती गोळा करा.
- एकाच वेळी एकाच कृतीत अनेक बले कशी वापरतात, त्या कृतीची यादी करा.

वाचा व सोडवा.

10.

Force and Types of Force

- (c) Squeezing sugarcane juice with a squeezer .....
- (d) Winnowing foodgrain .....

4. Explain in your own words giving one example each.

Muscular force, gravitational force, mechanical force, electrostatic force, the force of friction and magnetic force.

5. Why?

- (a) Machines are oiled from time to time.
- (b) An object thrown upwards comes down after reaching a point.
- (c) Powder is sprinkled on a carrom board.
- (d) The ramp at a railway station has a rough surface.

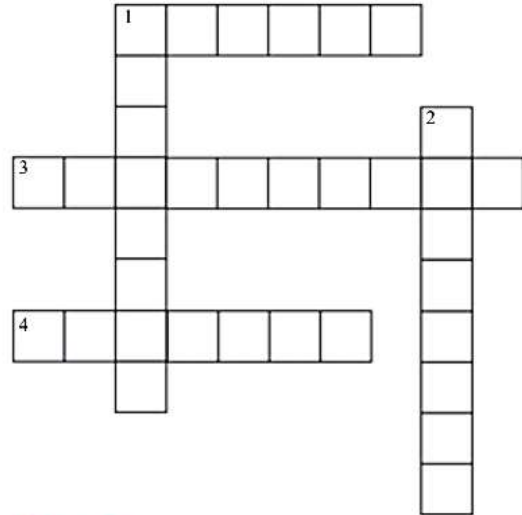
6. In what way are we different?

- (a) Muscular force and mechanical force.
- (b) The force of friction and gravitational force.

7. Write answers to the following questions in your own words.

- (a) What are the things that can be done by applying force?
- (b) What is meant by weight?
- (c) Which machines run on muscular force?

8. Solve the following crossword puzzle.

Down :

- (1) ..... force is to be applied to push a scooter that has failed.
- (2) ..... force can be used to pick up scattered pins.

Across :

- (1) A ..... pulls an iron nail towards itself.
- (3) ..... force was used when the farm was ploughed with a tractor.
- (4) It is due to the force of ..... that raindrops fall to the ground.

Activity :

- Collect more information about the various forces that are used in our day-to-day life.
- Make a list of such actions where many forces are applied simultaneously.

Read and Understand.

जरा सोचो ..... लिखो

यदि तुम्हें अलादीन का चिराग मिल जाए तो...

प्रीति ने देखा-बाजू में एक बोर्ड रखा था, जिस पर लिखा था-

“आइए, आइए, हमें गलत साबित करके, हजार रुपए ले जाइए।” प्रीति ने सोचा यह कौन-सा बड़ा काम है चलो, आज आजमाते हैं। प्रीति अपने मित्रों के साथ अंदर गई तो देखती क्या है, कुछ कठपुतलियाँ रंग-बिरंगे पहनावे पहनकर आँखें मटकाती हुई इधर से उधर आ जा रही थीं। लोगों का स्वागत करती हुई सूत्रधार के वाक्य को दोहरा रही थीं। आवाज तो विद्यार्थियों की है पर लगता है कि कठपुतलियाँ बोल रही हैं।

तभी एक कठपुतली हाथ में एक नारियल लेकर आई और कहने लगी - “बहनो और भाइयो तथा साथ में आई भाभियो, नमस्कार, प्रणाम, वेलकम ! किसी भी नए कार्य का प्रारंभ नारियल फोड़कर किया जाता है। आइए, हम भी अपने कार्यक्रम का प्रारंभ नारियल फोड़कर करते हैं” उसने जोर से नारियल को जमीन पर पटका। अरे ! ये क्या नारियल में से फूल ! आश्चर्य चकित होकर कठपुतली बोली-“देखो, देखो अंधविश्वास, नारियल से फूल निकले।” इसपर सूत्रधार बोला-“देखो मित्रो, यह है हाथ की सफाई। सूत्रधार ने बताया कि नारियल में तीन छेद (आँखें) होते हैं, उनमें से किसी एक छेद को सलाई की सहायता से

खोलकर शाम को उसमें से मोगरे या चमेली की कलियाँ अंदर पहुँचाई जाती हैं। प्रयोग के समय तक वे खिलकर फूल बन जाती हैं जिसे लोग अंधश्रद्धा समझते हैं, ऐसे ही बाल आदि का प्रयोग कर लोगों को डराते हैं।” इतना कहते ही सभी कठपुतलियाँ कमर मटकाती हुई गाने लगीं-

“देखो, देखो सारे बहन-भाई
शकुन-अपशकुन की है लड़ाई
नारियल ने जो खूबी दिखाई,
देखो सभी के सामने आई।”

तभी एक काली बिल्ली इन कठपुतलियों के सामने से भागी और सारी कठपुतलियाँ ठिठककर खड़ी हो गईं। उनमें से एक मुँह पर हाथ रखकर बोली- “हाय, हाय ! लो, अब तो हो गया कार्यक्रम का बंटोधार।” दूसरी कठपुतली बोली-“क्यों, क्या हुआ बहना।” पहली कठपुतली बोली-“अरे, देखा नहीं, काली बिल्ली ने रास्ता काटा।” तभी सूत्रधार ने प्रवेश कर बताया, “देखो, बिल्ली को वहाँ उसका प्रिय खाद्य चूहा दिखा। जिसे देख बिल्ली उसे पकड़ने को लपकी। उसने जान-बूझकर तुम्हारा रास्ता नहीं काटा है।” सूत्रधार के इतना कहते ही कठपुतलियाँ आकर गाने लगीं -

“देखो, देखो, सारे बहन-भाई
शकुन-अपशकुन की है लड़ाई
बिल्ली मौसी जब सामने आई,
भगदड़ सबने खूब मचाई।”

सारे दर्शक तालियाँ बजाने लगे। तभी एक कठपुतली आऽछीं, आऽछीं कर छींकते हुए आई। एक बार फिर नाचती हुई सारी कठपुतलियाँ डरकर रुक गईं। तभी दूसरी बोली-“अरे रे ! फिर अपशकुन हो गया। आज तो सचमुच ही हमारा कार्यक्रम नहीं होगा।

इयत्ता सहावी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

14. आता उजाडेल	Click Here
15. बालसभा	Click Here
16. सफर मेट्रोची	Click Here
17. दुखणं बोटभर	लवकरच
18. बहुमोल जीवन	लवकरच

इयत्ता सहावी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

6. जनपदे आणि महाजनपदे	Click Here
7. मौर्यकालीन भारत	Click Here
8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये	लवकरच

इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.

